

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Okko, Antti

Title: Muutosta vaativat sydämemme – mutta millaista?

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © 2022 Taideyliopisto ja kirjoittaja

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Okko, A. (2022, 9.8.2022). Muutosta vaativat sydämemme – mutta millaista?. Dynamic interpretations of the past. <https://blogit.uniarts.fi/en/post/muutosta-vaativat-sydämemme-mutta-millaista/>

OPEN SEARCH

← BACK TO BLOG

Muutosta vaativat sydämemme – mutta millaista?

9.8.2022 · 3 [LIKE](#) · 0 [kommenttia](#)

Rockin ja politiikan suhde oli kompleksinen Neuvostoliitossa, jossa kukoisti omalaatuinen rockkulttuuri aina 1960-luvulta alkaen. Antti Okko luo kirjoituksessaan katsauksen muusikoiden elämään neuvosto- ja nykytodellisuuksissa.

Lokakuussa 1987 sai ensi-iltansa Sergei Solovjovin ohjaama rikosdraama *Assa*, joka omalla panoksellaan oli nostamassa venäläistä rockmusiikkia undergroundista suuremmille areenoille. Elokuvan vaikuttavassa loppukohtauksessa Kino-yhtyeen Viktor Tsoi saapuu ravintolaan keikalle joutuen ensin kuuntelemaan ravintolatyöntekijän pitkää selostusta esiintymiseen liittyvistä säännöksistä. Tsoi viittaa kintaalla byrokraatin luennolle ja marssii lavalle esittämään kappaletta “Hotšu Peremen” (Haluan muutosta). Yhtäkkiä vaatimattomasta ravintolasta siirrytään suureen ulkoilmakonserttiin, jossa riehakas yleisö ottaa ilolla vastaan kappaleen sanoman:

Sydämemme vaativat muutosta

Silmämme vaativat muutosta

Naurumme ja kyynелеemme

Suoniemme syke

Muutosta!

Odotamme muutosta

Jälkikäteen tarkasteltuna Peremen vaikuttaa täydelliseltä anthemilta perestroikan ja glasnostin aikakaudelle, sillä se tuntuu suorastaan huokuvan kapinaa Neuvostoliiton ummehtunutta

[COOKIE SETTINGS](#)

pysähtyneisyyttä kohtaan. Neuvostokontekstista huolimatta kappaleen teema on universaali, sillä juuri kapinaa rock suuruutensa päivinä ainakin mielikuvien tasolla edusti. Vain hieman liioitellen voi sanoa jokaisen itseään kunnioittavan rokkarin Los Angelesista Juankoskelle yrittäneen rakentaa ympärilleen kapinallisuuden auraa. Pitkään tämä kävi helposti, sillä rock vaikutti usein edustavan kapinaa jo pelkällä olemassaolollaan ja suuren yleisön kauhistelun kohteeksi kelpasi lähes mikä vain, oli kyse sitten Elviksen vatkaavista lanteista, Beatlesin jäsenten ”pitkistä” hiuksista, Johnny Rottenin kiroilusta tai Andy McCoy'n lompakon sisällöstä.

Bob Dylanin, Neil Youngin ja Bruce Springsteenin kaltaiset artistit, punkkareista puhumattakaan, toivat tuotannossaan ilmi myös aitoa yhteiskuntakritiikkiä, joka tosin pääsääntöisesti pelkistyi epämääräiseksi pielessä olevien asioiden luetteloksi. Protestin kärki suunnattiin abstrakteihin kohteisiin, ennen kaikkea tarkemmin määrittelemättömään yhteiskuntaan sekä politiikkaan. Se, minkä puolella oltiin, jäi hämärän peittoon ihanteen ollessa James Dean -tyyppinen ”rebel without a cause” -hahmo. Mielenkiintoista on, että vaikka yhteiskunta ja politiikka nostettiin usein kriittisesti esiin, silti rokkarit näkivät itsensä usein epäpoliittisina toimijoina. Monet vanhan koulun rockmuusikot Alice Cooperista Michael Monroeen voivatkin vuodesta toiseen väittää, ettei politiikalla ja musiikilla ole mitään tekemistä keskenään. Väite kertoo joko lausujansa naiiviudesta, tietämättömyydestä tai kenties vain opportunistisista – kun mihinkään suuntaan ei oteta kantaa, pysyy potentiaalinen kuulijakunta runsaslukuisena. Musiikki ei kuitenkaan elä tyhjiössä, vaan politiikka vaikuttaa musiikkiin, ja musiikki politiikkaan.

Tuskin missään rockin ja politiikan suhde oli niin kompleksinen kuin Neuvostoliitossa, jossa kukoisti omalaatuinen rockkulttuuri aina 1960-luvulta alkaen. Länsimaista ponnistaneen ja arvoiltaan kyseenalaisen tyyliuunnan kasvava suosio oli ilmiönä kiusallinen kommunistiselle puolueelle, joka pyrki parhaansa mukaan hillitsemään rockin voittokulkua. Valtio yritti omia rockmusiikin itselleen valtiollisen konserttitoimiston (Gorkonsert) hyväksymien yhtyeiden avulla, jolloin bändit jakautuivat virallisiin ja epävirallisiin toimijoihin. Järjestelmän alaisuudessa toimivat kokoonpanot soittivat suurilla areenoilla, tienasivat rahaa ja julkaisivat albumeja, mutta kaiken tuli tapahtua valtion määrittelemien raamien puitteissa.

Raja virallisen ja epävirallisen välillä oli moniulotteinen, ja yksi ja sama henkilö saattoi hyvinkin onnistua luovimaan rajan molemmiin puolin. Siltikin suuri osa virallisista yhtyeistä leimautui ideologisen seulan läpi käytyään joko hampaattomiksi, tylsiksi tai tahattoman koomisiksi. Moni rockin ystävä käänsikin katseensa kohti epävirallisia underground-yhtyeitä, jotka eivät virallisesti saaneet levyttää tai tienata rahaa, mutta pystyivät taiteellisesti toimimaan vapaammin. Tilanteessa, jossa yhteiskunta tunnusti vain osan rokkareista oikeiksi muusikoiksi, epävirallisten rockmuusikoiden identiteetti rakentui ymmärrettävästi pitkälti ulkopuolisuuden varaan. Monien tavoitteena olikin elää ikään kuin ympäröivää neuvostotodellisuutta poliittisine rituaaleineen ei olisi ollut olemassa ja luoda sen sijaan oma yhteisön sisäinen maailma, jossa politiikan kaltaiselle likaiselle pelille ei ollut sijaa. Tämä näkyi myös musiikissa, jossa kapina johtajia vastaan ei missään nimessä kuulunut kantaviin teemoihin, vaan kappaleet

käsittelivät pikemminkin minuutta, arkielämää ja rakkautta. Silloin kun politiikka tavalla tai toisella nousi esiin, yhteiskunnallinen kritiikki oli verhottava monitulkintaisiin ja vain harvoille avautuviin sanoituksiin. Eipä Neuvostoliiton kulttuuripolitiikka muuhun mahdollisuuksia antanutkaan.

Kino-yhtyeen Viktor Tsoi. Kuva: Wikipedia.

Yksi merkittävimmistä epäpoliittisuuden nimeen vannoneista muusikoista oli juuri Viktor Tsoi. Populaarimusiikkia koskevassa kirjoittelussa sanaa ”legendaarinen” käytetään huoletta, vailla pelkoa kielellisestä inflaatiosta, mutta Tsoin kohdalla nimitys on paikallaan. Korealaistaustainen laulaja perusti vuonna 1982 epävirallisen yhtyeen nimeltä Kino, joka muutamassa vuodessa nousi venäjänkielisen rockin kirkkaimmin loistavaksi tähdeksi. Kinossa Tsoin melankoliset tekstit yhdistyvät postpunktiin ja uuteen aaltoon. Matalaääninen Tsoi uhkui tummanpuhuvaa karismaa luoden ympärilleen mystisyyden verhon, jonka vetovoima on pitänyt ihmisiä otteessaan vuosikymmeniä. Tsoin liki pyhimysmäiseen jälkimaineeseen vaikuttaa toki myös hänen traaginen kohtalonsa, sillä laulajan matka päättyi auto-onnettomuudessa elokuussa 1990. Kinon musiikillinen perintö elää yhä vahvana, ja kappaleet kuten Gruppa krovi, Zvesda po imeni Solntse ja Patška sigaret lukeutuvat lukuisten muiden ohella venäläisen populaarimusiikin ikivihreisiin.

Venäjän käydessä hyökkäyssotaa Ukrainassa ja Putinin diktatuurin otteen koventuessa Peremen on Kinon hiteistä ajankohtaisin. Kappaleen kulttuurihistoriallinen painoarvo on valtava, kuten esimerkiksi

Mihail Gorbatšovin takavuosien lausunto osoittaa. Vuonna 2012 entinen pääsihteeri muisteli Eho Moskvyn haastattelussa Andrei Gromykon kanssa käymäänsä keskustelua vuodelta 1985. Maan edellinen johtaja Konstantin Tšernenko oli juuri kuollut, ja uutiset kuultuaan Gorbatšov kertoo ilmoittaneensa silloiselle ulkoministerille uudistusten olevan edessä, sillä Tsoi laulaa ”haluamme muutosta!”, ja kansa on samaa mieltä. Todellisuudessa kappale oli Tšernenkon kuollessa olemassa korkeintaan Tsoin päässä, ja biisin ensiesitykseen oli vielä aikaa. Kappaleen sisältämä poliittinen lataus on kuitenkin niin voimakas, ettei ole ihmekään, että Gorbatšovin muistikuvat ovat värittyneet.

Vaikka Peremen yhdistetään usein juuri perestroikan aikaan, sen poliittinen käyttö on vuosien saatossa jatkunut tauotta. Kappaleella vastustettiin elokuun 1991 vallankaappausyritystä, jonka jälkeen sitä on soitettu yhä uudelleen niin Putinin kuin Lukašenkankin vastaisissa mielenosoituksissa. Olipa kappale myös oleellinen osa Maidanin protestien ääniraitaa vuonna 2014. Mielenkiintoista on, että demokratiaa vaativien protestojien lisäksi kappaletta ovat käyttäneet omissa mielenilmauksissaan myös Putinia tukevat Naši-nuoret, Krimin valtausta juhlineet nationalistit ja jopa Venäjän kommunistisen puolueen kannattajat. Kappaleen ovat toisin sanoen ottaneet omakseen suurin piirtein kaikki läpi poliittisen kentän.

Kenelle kappale kuuluu ja minkälaista muutosta Tsoi vaati? Mikäli artistia itseään on uskominen, Peremenillä ei ollut mitään tekemistä politiikan kanssa, vaan lyriikoissa peräänkuulutettu muutos tarkoitti yksilön omaa, individualistista muutosta. Vaikka tämä olisikin ollut perimmäinen tarkoitus, on vaikea uskoa, etteikö älykäs lyyrikko olisi ymmärtänyt kappaleensa ilmeisiä poliittisia konnotaatioita. Tsoi piti kuitenkin tiukasti kiinni epäpoliittisuudesta, mikä paradoksaalisesti mahdollisti biisin laajan poliittisen käytön. Peremenin avoimeksi jäävä sanoma antaakin mille tahansa poliittiselle ryhmälle mahdollisuuden vaatia millaista tahansa muutosta.

Neuvostoliitto hajosi reilu vuosi Tsoin kuoleman jälkeen, ja samalla katosi yhteiskunta, jonka varaan rokkareiden ulkopuolisuudelle perustuva itseymmärrys oli rakennettu. Tilalle tullut uusi maailma jakoi genren jäseniä – osa vannoi nyt kansainvälisyyden nimeen, jolloin laulukieli vaihtui englanniksi ja unelmissa siinsi kansainvälinen menestys, samalla kun toiset kääntyivät entistä tiukemmin sisäänpäin tehden nationalismista toimintansa kulmakiven. Aiempaa vapaammassa ilmapiirissä oli myös mahdollista ilmaista mielipiteensä ja toimia hyvinä pitämiensä asioiden puolesta. Neuvostoliiton jälkeisessä maailmassa venäläismuusikoiden yhteiskunnallinen aktiivisuus vaihteli kuitenkin suuresti. Aktiivista linjaa edusti esimerkiksi DDT:n laulaja Yuri Ševtšuk, joka vastusti 1990-luvulla sotaa Tšetšeniassa ja on koko 2000-luvun ollut Putinin hallinnon ankara kriitikko. Useimmat kuitenkin etsivät hapuillen suuntaansa tai yksinkertaisesti pitivät kiinni hyväksi havaitusta ulkopuolisuuden tavoittelusta välttämättä selkeästi kenenkään puolelle. Kuvaava esimerkki on Akvarium-yhtyeen johtohahmo Boris Grebenshikov, yksi harvoista rokkareista, jonka legendaarisuus vetää vertoja Tsoille. 1990– ja 2000-luvuilla hän samaan aikaan sekä kritisoi Venäjää lyriikoissaan että veljeili Putinin kanssa pitäen kuitenkin lausunnoissaan kiinni epäpoliittisuudestaan.

Venäjällä ei koskaan ole ollut toimivaa demokratiaa, jossa kansalaisilla olisi aidosti mahdollisuus valita johtajansa ja vaikuttaa maan kehitykseen, vaan yhteiskunnallinen aktiivisuus ja muutosten ajaminen on voinut pahimmillaan olla hengenvaarallista. Lisäksi autoritaarisuuden pitkä perinne saattaa ymmärrettävästi nostaa pintaan toivottomuutta ja apaattisuutta. Miksi yrittää muuttaa mitään, kun asioista kuitenkin päätetään muualla? Ehkä tästä syystä monet rokkaritkin ovat pitäneet todelliset mielipiteensä visusti omana tietonaan.

Viime vuosina muusikoiden on ollut vaikea pysytellä ulkopuolisina tarkkailijoina, sillä moraalisesti haastavia, alati vakavampia kysymyksiä on noussut esiin jatkuvalla syötöllä. Kuinka suhtautua Pussy Riotin vangitsemiseen? Toisinajattelijoiden murhiin? Entä Krimin miehitykseen? Putinin hallinnon jatkuva radikalisoituminen onkin pakottanut kulttuuriväen valitsemaan puolensa tavalla tai toisella. Viimeistään Ukrainassa käytävän brutaalin hyökkäyssodan aikana on syytä pohtia, kuinka vahvasti epäpoliittisuudesta kannattaa pitää kiinni. Nykyisessä tilanteessa hiljaa pysyminenkin voidaan tulkita vallitsevan tilanteen hyväksymiseksi. Ehkä tulevissa protestilauluissa olisi syytä suoraan ilmaista, mitä muutoksella halutaan, sillä kun vapauden rippeetkin ovat katoamassa ja ihmisiä tapetaan kuin kärpäsiä, luulisi kritiikin kohteen olevan selvä eikä tulkinnanvaraisuudelle tarvitse jättää tilaa. Sodan myötä Andrei Makarevitš, Juri Ševtšuk, Zemfira ja lukuisat muut rockmuusikot ovat puhuneet suunsa puhtaaksi ja tuominneet Putinin teot. Myös Grebenshikov on lopettanut tasapainoilunsa ja kutsunut hyökkäystä häpeälliseksi. Kannanotot ovat osoitus suurenmoisesta rohkeudesta, jota toivottavasti löytyy yhä useammalta vaikuttajalta ympäri Venäjän. Helppoa tämä ei ole, sillä avoin protestointi sotaa vastaan ja virallisesta linjasta poikkeavien mielipiteiden lausuminen voivat poikia rajuja seurauksia. Sodan tuomitsemisen myötä myös Grebenshikov ja kumppanit ovat päätyneet sinne mistä aloittivatkin, ulkopuolisiksi. Ympyrä on sulkeutunut. Ja muutosta vaaditaan jälleen.

Antti Okko

Kirjoittaja on yleisen historian väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopistossa.

Dynamic interpretations of the past

The Uniarts Helsinki History Forum blog regularly publishes comments on topical themes and initiatives regarding the history of performing arts. The blog posts are written by researchers affiliated with the Uniarts History Forum. In their texts, the researchers shed light on both their own academic projects and the fields of arts and history research in general. The blog “Dynamic interpretations of the past” is a publication (ISSN 2736-9986). Editorial board: Anne Kauppala (editor in chief), Kaarina Kilpiö, Vesa Kurkela, Markus Mantere, Saijaleena Rantanen and Johanna Rauhaniemi (editorial coordinator).

Taideyliopiston Historiafoorumi -tutkimuskeskuksen blogissa julkaistaan säännöllisesti puheenvuoroja esittävien taiteiden historiantutkimuksen ajankohtaisista aiheista ja aloitteista. Blogikirjoitukset kertovat niin tutkimuskeskuksen tutkijoiden omien hankkeista kuin yleisemminkin historian- ja taiteentutkimuksen kentän ilmiöistä. “Dynamic

Interpretations of the Past” -blogi on julkaisu (ISSN 2736-9986). Toimitusneuvosto: Anne Kauppala (päätoimittaja), Kaarina Kilpiö, Vesa Kurkela, Markus Mantere, Saijaleena Rantanen ja Johanna Rauhaniemi (toimitussihteeri),

I Konstuniversitetets Historieforums blogg publicerar vi regelbundet kommentarer och initiativ om scenkonstens och musikens historia. Våra bloggtexter är skrivna av de forskare som är affilierade vid Konstuniversitetets Historieforum. Texterna belyser såväl forskarnas egna akademiska projekt som forskningsfälten kring historie- och konsthistoria i allmänhet. Bloggen “Dynamic interpretations of the past” är en publication (ISSN 2736-9986). Redaktionsråd: Anne Kauppala (ordförande för redaktionsrådet), Kaarina Kilpiö, Vesa Kurkela, Markus Mantere, Saijaleena Rantanen and Johanna Rauhaniemi (redaktionssekreterare)

Latest posts

Thursday Forum, autumn 2023

15.6.2023

Torstaifoorumien syksyn 2023 ohjelma

15.6.2023

Tanssitaiteen merkitys ja vastaanotto sota-ajan viihteenä

27.3.2023

Historia, taide ja taiteellinen tutkimus -työpaja 13.4.2023

9.3.2023

FOLLOW BLOG

The University of the Arts Helsinki (Uniarts Helsinki) provides the highest level of education in music, fine arts, theatre and dance in Finland. Uniarts Helsinki is an international forerunner in education and research in the field of arts and strengthens the role of art as a force that reforms society. Established in

2013, Uniarts Helsinki consists of the Academy of Fine Arts, Sibelius Academy and Theatre Academy.

[UNIARTS HELSINKI](#)

[LIBRARY](#)

[OPEN CAMPUS](#)

[SUGGEST AN IMPROVEMENT FOR THIS WEBSITE](#)

[DATA PROTECTION AT UNIARTS HELSINKI](#)

[COOKIE POLICY](#)

Follow us